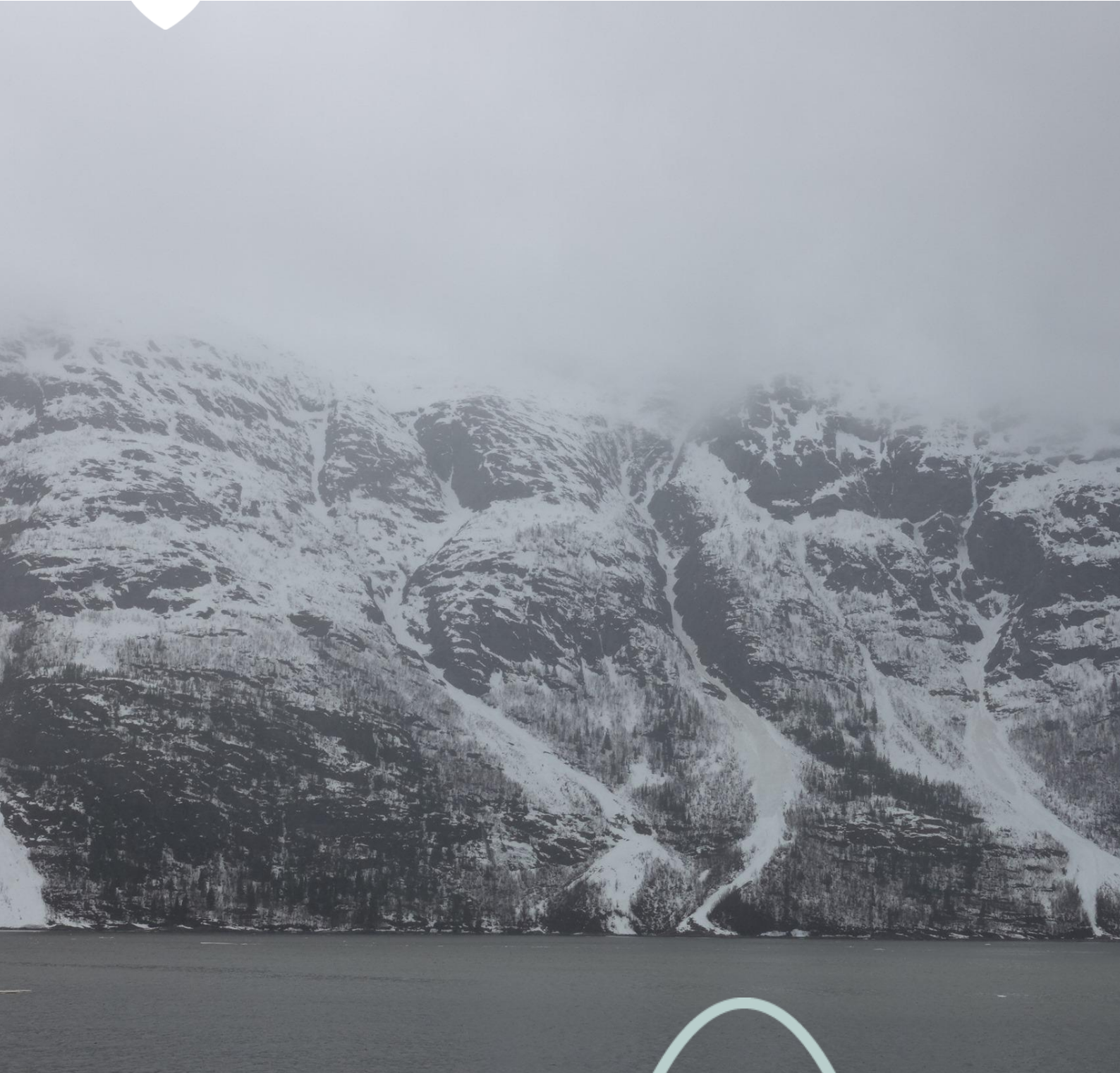

Fylkesmannen i
NORDLAND

- virker til Nordlands beste

Evalueringsrapport

Snøskredfare faregrad 5 for Helgeland og Svartisen 21. april 2018

Kommunal- og beredskapsavdelinga

Foto:

Fotograf: NVE, bilde hentet fra RegObs

Innhold

Kommunal- og beredskapsavdelinga	
Snøskredfare faregrad 5 for Helgeland og Svartisen 21. april 2018	
Foto:	
1. Innledning	3
1.1 Hensikt	3
1.2 Metode og avgrensninger	3
2. Situasjon	3
2.1 Skredfare faregrad 5	3
2.2 Hendelser	4
3. Håndtering	4
3.1 Regionalt nivå	4
3.2 Kommunalt nivå	5
3.3 Informasjon og presse	6
4. Oppsummering	6
ISBN nummer:	

1. Innledning

Torsdag den 19. april 2018 varslet Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) meget stor skredfare, faregrad 5, i regionene Svartisen og Helgeland gjeldende for lørdag 21. april. Som følge av dette varselet ble kriseledelsen etablert hos Fylkesmannen i Nordland og Fylkesberedskapsrådet innkalt.

1.1 Hensikt

Rapporten har til hensikt å:

- Gi en oppsummering av hendelsesforløpet i perioden 19. - 22. april og situasjonshåndteringen hos de involverte beredskapsaktørene og kommunene.
- Evaluere hvordan situasjonen ble håndtert hos Fylkesmannen i Nordland og i Fylkesberedskapsrådet

1.2 Metode og avgrensninger

Rapporten er basert på informasjon hentet fra DSB-CIM og tilbakemeldinger fra totalt 21 kommuner samt politiet, Salten Brann IKS, Sivilforsvaret, Heimevernet, Røde Kors, Statens Vegvesen, Helse Nord og NVE. Rapporten vil ikke gå i dybden på gjennomførte tiltak hos kommunene eller aktørene.

2. Situasjon

2.1 Skredfare faregrad 5

Torsdag 19. april varslet NVE meget stor skredfare, altså faregrad 5, i regionene Svartisen og Helgeland gjeldende lørdag 21. april. NVE har aldri tidligere varslet faregrad 5 som innebærer en forventning om store og mange skred, også på steder som ikke normalt er skredutsatte. Dette medførte videre en høy sannsynlighet for at kritisk infrastruktur og bebyggelse kunne rammes, og dermed skape utfordringer og potensielt farlige situasjoner. For eksempel ville helsetjenester som f.eks. hjemmesykepleie og ambulanser kunne bli sterkt rammet om veier skulle sperres av skred, med de konsekvensene det da kunne medføre.

Skredfarevarselet skyldtes en kombinasjon av svakt snødekke, mildvær i forkant og værprognoser om store nedbørsmengder (regn) fredag og lørdag. Det var i forkant av helgen allerede varslet om faregrad 4 for alle regionene i fylket.

NVE gav oppdaterte skredfarevurderinger to ganger per dag gjennom helgen. For region Svartisen ble skredfaren nedgradert til faregrad 4 den 20. april grunnet endring i nedbørspregninger. NVE nedgraderte søndag 22. april skredfaren til faregrad 4 i region Helgeland, og faregrad 3 i resterende regioner i fylket. I sin egen evaluering konkluderer

NVE med at nedbørsmengdene ikke ble like store som forventet og at skredfaren dermed ikke hadde vært meget stor, faregrad 5, men stor, faregrad 4, på Helgeland¹.

2.2 Hendelser

2.2.1 Nordlandsbanen stengt ved Drevvatn

Lørdag 21. april kl. 1745 varslet lokføreren på NSBs persontog at deler av underlaget langs jernbanelinjen var rast ut ved Drevvatn. Det viste seg da at en stikkrenne hadde blitt tettet av trær og greiner som følge av sørperas, noe som videre hadde ført til at banelegemet ble vasket bort langs en strekning på om lag 40 meter opp til 10 meters høyde. Bane Nor satt tidligere samme dag ned hastigheten til sikthastighet /40km/t) langs den aktuelle strekningen etter observasjon av mye vann langs jernbanelinjen. Nordlandsbanen ble som følge av dette stengt, det ble satt inn buss for tog mellom Namsskogan og Mo i Rana.

2.1.2 Skred

Det ble registrert færre skred enn forventet, ifølge NVEs evaluering av hendelsen. Et nøyaktig antall er problematisk å fastslå og da registreringene baserer seg på flere typer observasjon (observasjon, satellitt, RegObs osv.) og ingen av disse er uttømmende. NVE fastslår i sin evalueringsrapport at satellittbilder viser at de fleste skredene gikk i fjellterreng, og dermed i god avstand fra veg, jernbane og bebyggelse. De stedene skred rammet veinettet var disse av begrenset størrelse og ble håndtert raskt av de ansvarlige entreprenørene.

3. Håndtering

3.1 Regionalt nivå

3.1.1 Beredskapsseksjonen og kriseledelsen

Torsdag 19. april ca. kl. 1300 ble fylkesberedskapssjefen forhåndsvarslet av NVE om skredfarevarselet som ville sendes ut. På bakgrunn av alvorlighetsgraden i varselet ble det besluttet å innkalle til møte i Fylkesberedskapsrådet. Dette ble gjennomført relativt raskt, med møtestart 14.15. Møtene ble gjennomført hos Fylkesmannen i Moloveien 10 med mulighet for deltagelse på Skype. De berørte kommunene ble varslet iht. til viderevarslingsdirektivet og videre oppdatert om situasjonen fredag 20. april. Det ble i tillegg også sendt ut egen varslings til reieiere i de aktuelle områdene. Kriseledelsen ble satt hos fylkesmannen og videre beredskap ble fortløpende vurdert gjennom perioden. Beredskapsseksjonen overvåket situasjonen og var bemannet ut over arbeidstid og med personell tilgjengelig per telefon. Lørdag var embetet bemannet med fylkesmann, ass. fylkesmann, avdelingsdirektør, fylkesberedskapssjef, kommunikasjonssjef og seniorrådgiver. Det ble gjennomført tre møter i Fylkesberedskapsrådet, i tillegg deltok også fylkesberedskapssjefen i møtene i LRS (Lokal redningsledelse i regi av politimester) som ble holdt torsdag 19. og fredag 20. april.

¹ http://publikasjoner.nve.no/rapport/2018/rapport2018_52.pdf

3.1.2 Beredskapsaktører og fylkesberedskapsrådet

Under hendelsen ble det gjennomført møter i fylkesberedskapsrådet 19., 20., og 21. april. De som hadde mulighet møtte i Fylkesmannens lokaler i Moloveien 10, resterende deltok via videokonferanse over Skype. NVE formidlet siste oppdaterte prognoser og annen informasjon under møtene, de ulike aktørene rapporterte på gjennomførte tiltak i egne etater/organisasjoner, og videre fremdrift ble koordinert mellom deltakerne. Følgende aktører møtte til møtene i Fylkesberedskapsrådet under hendelsen:

- Fylkesmannen i Nordland
- Nordland politidistrikt
- NVE
- HRS
- FOH
- Helse Nord
- Sivilforsvaret
- Salten Brann
- Heimevernet
- Statens vegvesen
- Telenor
- KDS
- Bane NOR
- Røde Kors

Hos de involverte aktørene ble beredskapen hevet og ulike tiltak iverksatt. Eksisterende ressurser ble relokert og styrket for å håndtere eventuelle hendelser. Informasjon ble videreformidlet til aktuelle deler av etatene, blant annet regional AMK, lokale brannvesen og ansvarlige veientreprenører. Sivilforsvaret hentet to beltevogner fra Trondheim til Helgeland. Politimesteren i Nordland ba om bistand fra Forsvaret som stilte med følgende ressurser:

- To stk. Bell helikopter flyttet fra Bardufoss til Bodø
- Hund og skredeksperter
- KV Barentshav med NH90 helikopter til Helgeland
- Stridsbåt 90 flyttet til aktuelt område

To snøskredeksperter fra NVE var fysisk tilstede i Fylkesmannens lokaler lørdag den 21. april. Ved hjelp av Forsvarets Bell helikopter gjennomførte disse en inspeksjon av skredutsatte områder i Salten og Svartisen-området.

3.2 Kommunalt nivå

Kommunene ble varslet av Fylkesmannen ved at varselet fra NVE ble videresendt til berørte kommuner pr epost og SMS. Kommunene ble samtidig bedt om å iverksette nødvendig tiltak, informere og rapportere tilbake.

Totalt 16 av 21 aktuelle kommuner rapporterte tilbake under hendelsen. En rekke forebyggende tiltak ble iverksatt i kommunene. I kommunene som rapporterte ble det avholdt møter i kriseledelsen. Beredskap på teknisk og brann ble høynet og kontakt med lokalt politi opprettet. Aktuelle veistrekninger ble vurdert for stenging avhengig av bekymring og tidligere erfaringer, alternative transportmetoder ble vurdert og aktør konsultert (Torghatten). I tillegg ble skuterløyper, en turløype og et alpinanlegg i aktuelle områder stengt. Det ble også gjort en vurdering av behov i hjemmesykepleien med kartlegging av aktuelle pasienter, ledige sykehjems plasser og sikring av tilgjengelig personell med tanke på mulige stengte veier. Informasjon til befolkningen gitt via nettsider, sosiale medier og lokalavis.

3.3 Informasjon og presse

I møtene i fylkesberedskapsrådet og i LRS ble det fokusert på at aktørene skulle fremstå med det samme budskap i media. For Fylkesmannens del ble det tidlig avtalt hvem som skulle uttale seg, i hovedsak da fylkesmann Hill-Martha Solberg. Kommunikasjonsansvarlig hos Fylkesmannen distribuerte informasjon fra NVE gjennom embetets nettside samt Facebook etter hvert som situasjonen utviklet seg. Fylkesmann og fylkesberedskapssjef stilte på intervjuer i TV, radio og (nett)aviser. Media ble i tillegg invitert til Fylkesmannen slik at det kunne gjøres direkteintervju på TV i for- og etterkant av møtene i fylkesberedskapsrådet. Budskapet til media ble diskutert og koordinert under møtene for å opptre enhetlig i formidlingen av informasjon til publikum, kommuner, m fl. Kommunikasjonsansvarlig hos Fylkesmannen koordinerte også med presseansvarlig i Nordland politidistrikt.

4. Oppsummering

Hendelser og skader

Dette var første gangen NVE sendte ut varsel om snøskredfare 5 siden snøskredvarslingen ble opprettet i 2013. NVEs evaluering viser at skredfaren ikke nådde farenivå 5 som varslet. Årsaken var mindre nedbør enn varslet, og at snødekket var tynnere og mer stabilt enn antatt. Det ble registrert færre skred enn antatt og de fleste skredene gikk i fjellterreng, og dermed i god avstand fra veg, jernbane, kraftlinjer og bebyggelse. Skredene som rammet vei- og jernbanenettet var av begrenset størrelse og ble håndtert raskt av ansvarlige myndigheter og entreprenører. Den mest alvorlige hendelsen var skadene på jernbanelinjen ved Drevvatn som førte til stenging av Nordlandsbanen i sju dager.

Beredskapen

Håndteringen av snøskredfaren viste at beredskapen fungerte godt. Alle aktører responderte fort på varselet og iverksatte nødvendige tiltak. På regionalt nivå høynet alle berørte regionale aktører beredskapen, mobiliserte ekstraordinære ressurser og deltok i samarbeidet i regi av fylkesberedskapsrådet og LRS. Berørte kommuner iverksatte tiltak for å begrense risiko og forberede håndtering av hendelser som kunne oppstå.

Med unntak av hendelsen på jernbanelinjen ved Drevvatn oppstod ingen alvorlige hendelser i forbindelse med skredfaren. Flere faktorer kan ha bidratt til dette. Den viktigste må antas å være at skredfaren ble lavere enn fryktet, men også tiltakene som ble iverksatt i de aktuelle

kommune og hos beredskapsaktørene, samt god informasjon til publikum antas å ha hatt god effekt.

Informasjon og presse

Situasjonen medførte et stort behov for å få formidlet informasjon til befolkning og beredskapsaktører på lokalt og regionalt nivå. Media fungerte her som en god og viktig informasjonskanal – eks. NRK, TV2 og de lokale nettavisene. Den viktigste formidlingsjobben skjedde ved at henvendelser fra media ble besvart gjennom TV, radio eller nettavis. Flest henvendelser hadde Fylkesmannen og politiet. I tillegg ble det informert på aktørens hjemmesider, facebook og twitter.

Informasjonsjobben og de mange henvendelser fra media var en viktig, men ressurskrevende del av krisehåndteringen. Hos Fylkesmannen var heldigvis de fleste personene med beredskapsansvar disponible (ikke på reise) og det ble derfor mulig å ivareta dette på en god måte. Informasjonssjefen var med fra starten av og koordinerte mediehenvendelser og kontakt med infostab hos politiet og andre. Et læringspunkt er at ressurser og kompetanse til å gjøre informasjonsjobben må vektlegges mere framover. Og vi må ha bedre beredskap for fravær – både på den operative krisehåndteringen som gjøres av beredskapsseksjonen og av krisekommunikasjonsstaben.

Hva som skulle være vårt budskap ut til publikum og lokale beredskapsaktører som kommunene ble diskutert i fylkesberedskapsråd og LRS. Hva skulle være vårt råd til ulike målgrupper som eks. folk flest, de som hadde planlagt skitur i fjellet eller de som hadde planlagt helgetur med bil langs rasutsatte veistrekninger? I stor grad ble det formidlet tydelige og relevante råd, men vi ser i ettertid at vi bør jobbe mere med disse spørsmålene og kanskje tydeliggjøre bedre hvem som er målgruppen. For øvrig bør vi i større grad vise til oppdatert informasjon fra NVE på varsom.no.

Ei utfordring i forhold til informasjonsformidling av skredfare er at vi har mangelfull oversikt over mulige konsekvenser for infrastruktur og bebyggelse. Den beste kunnskapen sitter her hos lokale myndigheter som kommunene og hos eierne av infrastrukturen. Økt kunnskap og formidling /deling av denne kunnskapen er spørsmål det er behov for å jobbe videre med. For øvrig er det ønskelig at NVE som fagmyndighet kan bidra med kunnskaper her i en krisesituasjon.

Fylkesberedskapsrådet

I etterkant av hendelsen er det innhentet tilbakemeldinger fra flere av aktørene som deltok i fylkesberedskapsrådets arbeid. Det er stor enighet om at etableringen av og aktiviteten i fylkesberedskapsrådet fungerte godt for å sikre oppdatert situasjonsforståelse hos de deltagende aktørene og som arena for informasjonsutveksling og ressursstyring mellom aktørene. Viktigheten av å samle de ulike beredskapsaktørene under en hendelse, og i dette tilfellet, god oppslutning fra de involverte, bemerkes av flere. I tillegg nevnes også mediehåndteringen og informasjon til publikum som meget bra og god koordinering av budskap og hvem som skulle uttale seg. Flere etterspør en felles logg for aktørene for å lette avvikling av møter og ytterligere bidra til situasjonsforståelsen hos aktørene. De stilles også spørsmål ved hvorvidt aktiviteten i fylkesberedskapsråd og LRS ved enkelte hendelser bør vurderes sammenslått.

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnopost@fylkesmannen.no

www.fmno.no